

Warszawa, 2 kwietnia 2026 r.

dr hab. Marcin Dziurda prof. UW
Katedra Postępowania Cywilnego
Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Warszawskiego

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Norberta Froszty „Status cesjonariusza w postępowaniu restrukturyzacyjnym”

I. Na recenzenta w niniejszym postępowaniu zostałem powołany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS.

Recenzja została sporządzona zgodnie z art. 190 ust. 2-4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm., dalej Prawo o szkolnictwie wyższym). Kryteria oceny wynikają z art. 187 Prawa o szkolnictwie wyższym. Rozprawa doktorska ma prezentować ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej (art. 187 ust. 1). Przedmiotem rozprawy doktorskiej powinno być oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne (art. 187 ust. 2).

II. Temat pracy – „Status cesjonariusza w postępowaniu restrukturyzacyjnym” – jest prawidłowo określony dla rozprawy doktorskiej. Można, co prawda, mieć wątpliwości, czy nie jest za wąski. Wpływa to negatywnie na strukturę pracy, która przez swą nadmierną analityczność – a przez to powtarzalność – w pewnym momencie staje się nużąca. Należy mieć to na względzie, gdyby była rozważana publikacja pracy.

Za akceptacją tematu przemawia jednak przede wszystkim to, że jest on oryginalny. Obejmuje zagadnienie, które dotychczas nie zostało całościowo zbadane w polskiej nauce

(dotychczasowe publikacje miały charakter cząstkowy). Wybrany temat ma przy tym istotne znaczenie praktyczne ze względu na funkcje przelewu wierzytelności i jego gospodarcze znaczenia.

Z tego względu na akceptację zasługuje ograniczenie zakresu przedmiotowego pracy do przejścia wierzytelności na osobę trzecią w wyniku przelewu. W szczególności trafnie z zakresu badań wyłączono sukcesję uniwersalną, której charakter prawny i skutki są zasadniczo odmienne.

Większe wątpliwości wywołuje ograniczenie tematu rozprawy do postępowania restrukturyzacyjnego – z wyłączeniem postępowania upadłościowego. Można to uzasadnić obawą przed nadmiernym rozrośnięciem się pracy, co przy radykalnie analitycznym sposobie prowadzenia wywodu przez Autora byłoby nieuniknione.

III. Zastosowanie metody badawcze nie wywołują większych zastrzeżeń. Ze zrozumiałych względów podstawowe znaczenie ma metoda formalno-dogmatyczna. Prawidłowo (mimo przywołanych w pracy wątpliwości teoretycznych) w ramach metody formalno-dogmatycznej dokonano analizy orzecznictwa. W systemie *civil law* metoda *case study* z reguły nie bywa przydatna.

W wystarczającym zakresie zastosowano metodę historyczno-prawną. Wnikliwe zbadanie zmian prawa i ich przyczyn jest zawsze pożyteczne dla wykładni obecnie obowiązujących przepisów.

W dosyć szerokim, jednakże tylko uzupełniającym zakresie skorzystano z metody komparatystycznej. Rzecz jasna, zgodnie z przedstawionymi założeniami praca nie ma charakteru prawnoporównawczego, niemniej porównawcza analiza regulacji obowiązujących w innych systemach prawnych poszerza perspektywę badawczą.

Wybór trzech obcych systemów prawnych do porównania – przede wszystkim niemieckiego, a ponadto włoskiego oraz litewskiego – został szczegółowo i przekonująco uzasadniony we Wprowadzeniu.

IV. Najwięcej zastrzeżeń nasuwa struktura rozprawy. Prawidłowo zaczyna się ona omówieniem zagadnień szczególnych, a następnie przechodzi do bardziej szczegółowych – bezpośrednio obejmujących przedmiot pracy.

Jednakże trzy podstawowe rozdziały (III-V) stanowią swe lustrzane odbicia. Można to, rzecz jasna, uzasadniać chęcią maksymalnego uporządkowania struktury pracy. Trudno jednak

oprzeć się wrażeniu, o ile Autor bardzo dobrze opanował analizę prawniczą, to ma problemy z syntezą.

Wskazują na to również bardzo liczne, szczegółowe tezy badawcze. Z jednej strony pozwala to na bardziej precyzyjne prowadzenie wyводу. Z drugiej, pozbawia pracę, a zwłaszcza jej wnioski szerszej perspektywy, której można byłoby wymagać od rozprawy doktorskiej.

Nie zmienia to oceny, że precyzyjne przedstawienie hipotez badawczych, a następnie próba udzielenia na nie precyzyjnych odpowiedzi zwiększają wartość pracy.

Przydatne są także częściowe podsumowania poszczególnych rozdziałów, zwiększające jasność wyvodu.

V. Pozytywnie należy ocenić wyodrębnienie obszernego Wprowadzenia, w którym uzasadniono wybór tematu rozprawy (w tym przyjęte ograniczenia podmiotowe), opisano zastosowane metody badawcze oraz szczegółowo przedstawiono hipotezy pracy.

VI. Rozdział I poświęcony został teoretycznym podstawowym instytucji przelewu wierzytelności. Zawarte w nim rozważania co do zasady są przydatne dla dalszych analiz.

Sam w sobie rozdział I ma charakter opisowy, co nie jest zarzutem. Wbrew jednak tytułowi nie koncentruje się na teoretycznych podstawach przelewu, lecz na opisie tej instytucji. Wartość tej części pracy zwiększają elementy komparatystyczne.

VII. Rozdział II łączy trzy cele. Po pierwsze, zawiera opis postępowania restrukturyzacyjnego – niezbędny przy przyjętym temacie.

Po drugie, porównuje postępowanie restrukturyzacyjne z upadłościowym i wyjaśnia, dlaczego tego drugiego nie objęto tematem pracy ani jej zakresem (uzupełniając w tym zakresie Wprowadzenie).

Po trzecie, przedstawiając etapy postępowań restrukturyzacyjnych narzuca w pewnym sensie strukturę rozdziałom III-V.

Jednakże rozdział II już sam w sobie jest nadmiernie ustrukturyzowany, a przez to rozwlekły. Przykładowo, można byłoby połączyć pkt 5 (dotyczący etapów postępowań restrukturyzacyjnych) z pkt 6 (przedstawiającym rolę wierzycieli w postępowaniach restrukturyzacyjnych).

VIII. Rozdział III poświęcony został skutkom przelewu na etapie inicjalnym postępowania restrukturyzacyjnego. Jest to pierwszy rozdział, w którym Autor przedstawia w szerszym zakresie poglądy własne. Co do zasady są one prawidłowo uzasadnione, chociaż – jak to z reguły bywa – część przedstawionych tez, a nawet przyjętych przez Autora założeń wywołuje kontrowersje.

Jako aksjomat przyjęto, że brak legitymacji procesowej stanowi podstawę oddalenia wniosku (s. 135). Nie uwzględniono najnowszych badań w tym zakresie, a zwłaszcza fundamentalnej publikacji P. Grzegorzcyka, Legitymacja procesowa – pojęcie, funkcje i reżim procesowy, Przegląd Sądowy 2020 nr 2 s. 5.

Por. także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CSK 790/16, OSNC-ZD 2018/5 poz. 57, a także z dnia 30 listopada 2017 r., IV CSK 24/17, LEX nr 2420327.

W konsekwencji nie jest jasne, do jakiej legitymacji Autor się odnosi – procesowej czy materialnej. O ile brak legitymacji materialnej stanowi podstawę oddalenia wniosku, w przypadku legitymacji procesowej jest to co najmniej sporne.

Nie przekonuje także uzasadnienie zaakceptowanego przez Autora stanowiska, że art. 192 pkt 3 k.p.c. (*res litigiosa*) ma zastosowanie w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym. Nie wyjaśniono, jaki jest sens dalszego działania cedenta we własnym imieniu po zbyciu wierzytelności. Nie uwzględniono przy tym, że ze stosowaniem *res litigiosa* w procesie wiąże się art. 788 k.p.c., który w postępowaniu upadłościowym ani restrukturyzacyjnym nie ma zastosowania.

Jeżeli chodzi o kwestie terminologiczne, to nawet przy najbardziej liberalnym w tym zakresie podejściu zamiast sformułowania „transfer” wierzytelności lepiej używać ustawowego określenia przelew.

Także w tym rozdziale uwagi prawnoporównawcze są przydatne do analizy uregulowań obowiązujących w prawie polskim.

IX. W rozdziale IV poddano analizie skutki przelewu na etapie zasadniczym postępowania restrukturyzacyjnego.

Gdy chodzi o wpływ sporu co do przelewu wierzytelności na odpowiednie instytucje postępowania restrukturyzacyjnego niedostatecznie uwzględniono wariant, w którym dłużnik nie kwestionuje samej wierzytelności, ale samą skuteczność przelewu (np. brak kauzy).

I w tym przypadku uwagi komparatystyczne mają istotne znaczenie, nie ograniczając się do inkrustowania tekstu. Na uwagę zasługuje bardzo szczegółowe (i obszerne) podsumowanie tego rozdziału.

X. Rozdział V poświęcony został skutkom przelewu na etapie wykonawczym postępowania restrukturyzacyjnego.

Pewien niedosyt wywołuje brak jasnego zdefiniowania, co Autor rozumie pod pojęciem etapu wykonawczego postępowania restrukturyzacyjnego. Ograniczono się do stwierdzenia, że chodzi o okres po prawomocnym zatwierdzeniu układu – bez sprecyzowania, do kiedy ten etap zgodnie z przyjętymi założeniami trwa.

XI. Pracę kończy Podsumowanie, w którym Autor dokonuje weryfikacji hipotez badawczych. W tym miejscu znów widać, że hipotez tych było w pracy zbyt wiele, a część dotyczyła zagadnień, które w istocie nie wywołują kontrowersji.

Na szczególną uwagę zasługuje stanowisko Autora odnośnie Hipotezy 9, sprowadzające się do oceny, że obowiązujące ograniczenia uprawnień cesjonariusza na etapie zasadniczym postępowania restrukturyzacyjnego nie są uzasadnione koniecznością usprawnienia przebiegu postępowania oraz przyczyniają się do realizacji jego celu.

W związku z tym w pracy negatywnie oceniono regulację art. 109 ust. 1 p.r. (a w konsekwencji także art. 197 ust. 1 p.u.). Zanegowano przy tym wyrażane w doktrynie obawy co do potencjalnego nadużywania przez cesjonariuszy uprawnień do złożenia i przegłosowania własnych propozycji układowych. Przydałoby się jednak szersze uzasadnienie tego stanowiska i bardziej skonkretyzowane odniesienie się do przedstawianych w doktrynie odmiennych poglądów.

Niedosyt budzi także to, że w pracy zgłoszono tylko jeden postulat *de lege ferenda*, a mianowicie uchylenie art. 109 p.r. Niezależnie od oceny tej propozycji, zgodzić się należy ze stanowiskiem Autora, że – gdyby do proponowanej zmiany doszło – przedmiotowy przepis powinien zostać uchylony w całości. Uchylenie art. 109 ust. 1 p.r., przewidującego generalną zasadę wyłączenia prawa głosu na podstawie wierzytelności nabytej w drodze przelewu po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, czyniłoby bowiem dalsze obowiązywanie ust. 2 i 3, jako przewidujących wyjątki od tej zasady, bezprzedmiotowym. Usunięcie art. 109 p.r. prowadziłoby zarazem do eliminacji pozostałych ograniczeń uprawnień, ponieważ zostały one formułowane w drodze odesłania do tego przepisu. Dotyczy to w szczególności pozbawienia

cesjonariusza uprawnienia do złożenia wiążącego wniosku o powołanie rady wierzycieli, wpływania na kształt osobowy tego organu (zarówno w zakresie wskazywania kandydatów na członków rady, jak i wnioskowania o dokonanie ich zmiany), a także ograniczeń w zakresie prawa do składania propozycji układowych.

Tak syntetyczne sformułowanie postulatu *de lege ferenda* może stawiać pod znakiem zapytania potrzebę tak szczegółowej, wielowariantowej analizy dokonanej w recenzowanej pracy.

XII. Język pracy co do zasady jest poprawny – komunikatywny, a jednocześnie dostatecznie precyzyjny,

Zastrzeżenia budzi posługiwanie się kolokwializmami – np. „wyłapać sprawę” (s. 24) czy „w ramach awizacji” (s. 41).

Zbędne są przecinki na początku zdania, zwłaszcza oddzielające podmiot od orzeczenia (por. np. zdanie na s. 102: „Z uwagi na brak szczególnej regulacji, skutki otwarcia postępowania należy oceniać na podstawie przepisów p.r.”). W języku polskim w takich miejscach zdania przecinków się nie stosuje.

W niewłaściwy sposób używane są imiesłowy – por. np. zdania na s. 151: „Przechodząc następnie do postępowania sanacyjnego, faktem jest, że wszczęcie tej procedury”, albo na s. 109: „Determinując natomiast etap inicjalny w odniesieniu do układu w upadłości, przede wszystkim należy mieć na uwadze, że”

Nie tylko w pracy naukowej nie należy pisać „Postępowanie upadłościowe jest dedykowane wyłącznie podmiotom niewypłacalnym”. Nie jest to właściwe użycie czasownika „dedykować”, który w języku polskim oznacza „poświęcić komuś utwór literacki, muzyczny lub dzieło sztuki, umieszczając w nim lub na nim dedykację”.

Lepiej napisać po prostu: Postępowanie upadłościowe jest przeznaczone wyłącznie dla podmiotów niewypłacalnych.

Zdarzają się niestaranności redakcyjne, np. „w początkowej okresie” (s. 91).

XIII. Zakres wykorzystanych pozycji z literatury nie budzi większych zastrzeżeń. Zauważyć jednak należy, że we fragmentach dotyczących instytucji Kodeksu postępowania cywilnego dobór uwzględnionych publikacji wydaje się przypadkowy (przykładem może być uwzględnienie kontrowersyjnej monografii G. Jędrejka o legitymacji procesowej, a niedostrzeżenie powołanego w tej recenzji fundamentalnego artykułu P. Grzegorzcyka

dotyczącego tej kwestii). Dotyczy to także komentarzy do Kodeksu postępowania cywilnego – niekoniecznie wykorzystane zostały te wiodące.

XIV. W podsumowaniu stwierdzam, że przedmiotem recenzowanej rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego dotyczącego statusu cesjonariusza w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Przedstawiona rozprawa doktorska wykazuje wysoką ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie nauki prawne (ze szczególnym uwzględnieniem prawa upadłościowego oraz prawa restrukturyzacyjnego) oraz wystarczającą umiejętność samodzielnego prowadzenia przez niego pracy naukowej.

W konkluzji stwierdzam, że recenzowana praca w stopniu wystarczającym spełnia wymagania określone w art. 187 ust. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.) i tym samym w mojej ocenie może być podstawą nadania stopnia naukowego doktora w dyscyplinie nauki prawne.

